

**Paweł Bykowski,
Marta Szeluga-Romańska,
Michał Tomczak, Paweł Ziemiański**
Absolwent uczelni technicznej
na rynku pracy – na przykładzie badań
absolwentów Politechniki Gdańskiej
z rocznika 2010

W artykule podejmowana jest problematyka aktualnej sytuacji absolwentów uczelni wyższej o profilu technicznym na współczesnym rynku pracy. Prezentowane są podstawowe założenia oraz wnioski z badania, które zostało przeprowadzone wśród absolwentów Politechniki Gdańskiej z rocznika 2010. Autorzy postawili sobie za zadanie przedstawienie koncepcji, metodologii badania oraz wykorzystanego narzędzia badawczego (uwzględniającego specyfikę badania absolwentów uczelni wyższej), czyli ankiety w formie elektronicznej. W jednym z głównych wniosków sformułowanych na podstawie badań należy podkreślić stwierdzenie, że badani respondenci to zbiorowość dobrze przygotowana do realiów zmieniającego się rynku pracy, zadowolona oraz optymistycznie orientująca się na przyszłość. W związku z tym możliwe jest również budowanie kapitału społecznego, który będzie łączył Politechnikę Gdańską z jej byłymi studentami, tworzenie oferty oraz zmiana w obszarze jakości kształcenia całej Uczelni.

Słowa kluczowe: absolwent uczelni wyższej, rynek pracy, badanie ankietowe, kształcenie, zmiana.

Wprowadzenie – zarys sytuacji absolwentów na rynku pracy

Nie sposób mówić o sytuacji absolwentów uczelni technicznej na rynku pracy bez zarysowana szerszego kontekstu. Pierwsza część artykułu ma zatem za zadanie krótkie zobrazowanie rzeczywistości, z jaką spotykają się obecnie absolwenci uczelni w Polsce, a także pokazanie przekonań i motywacji osób decydujących się na wybór uczelni technicznej.

Ludzie młodzi uznawani są za grupę, którą szczególnie dotyka obecne spowolnienie gospodarcze. Najwymowniej świadczą o tym dane dotyczące bezrobocia w Unii Europejskiej. Według danych Eurostatu średnia zharmonizowana stopa bezrobocia wśród ludzi młodych, czyli osób do dwudziestego piątego roku życia, liczona dla wszystkich krajów Unii Europejskiej, wyniosła w maju 2012 roku 22,5%. W najgorszym położeniu znajdują się takie kraje, jak Hiszpania i Grecja (odpowiednio 52,6% i 53,8% bezrobocia wśród ludzi młodych), a najlepiej radzą sobie Niemcy, Austria i Holandia (odpowiednio 7,9%, 8,8% i 9,3%). W Polsce bezrobocie w tej grupie wiekowej osiągnęło poziom powyżej unijnej średniej i wyniosło 24,8%, co oznacza, że jest prawie dwa i pół razy wyższe niż bezrobocie w ogólnej populacji Polaków w wieku produkcyjnym, wynoszące w maju 2012 roku 9,9% (por. Eurostat 2012).

Opisana sytuacja sprawiła, że walka z bezrobociem wśród ludzi młodych została uznana w Unii Europejskiej za jedno z priorytetowych działań, w którego realizacji dużą wagę przykładano do roli uczelni wyższych. Jednym z działań podjętych w czasie polskiej prezydencji w Unii Europejskiej było zobowiązanie się krajów członkowskich do wdrożenia działań facylitujących wchodzenie młodych ludzi na rynek pracy. Rada Unii Europejskiej ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu, w przyjętych w listopadzie 2011 roku wnioskach, wskazała na istotność bardziej ścisłego powiązania instytucji szkolnictwa wyższego z rynkiem pracy. Celem tych działań ma być dopasowanie umiejętności absolwentów do wymagań rynku pracy oraz wdrożenie rozwiązań wspierających zatrudnienie absolwentów (Rada Unii Europejskiej 2011). Stawiane cele są bezpośrednio powiązane z powodami wysokiego bezrobocia wśród młodych ludzi. Dwa najistotniejsze spośród nich to brak doświadczenia zawodowego oraz właśnie niedopasowanie posiadanej wiedzy i umiejętności do wymagań, jakie przed kandydatami do pracy stawiają pracodawcy i jakie cieszą się zapotrzebowaniem na rynku pracy (*Program... 2012*).

W zestawieniu z informacją, że aż 37% pracodawców nie jest w stanie znaleźć pracowników o pożądanym przez siebie kwalifikacjach (Manpower 2012), dane o bezrobociu wśród ludzi młodych stają się szczególnie wymowne. Najpewniej właśnie odwołując się do nich, można wytłumaczyć obserwowany w ostatnich latach trend pojawiający się wśród absolwentów szkół średnich w Polsce, polegający na wzrastającym odsetku osób decydujących się na wybór studiów technicznych. W ostatnich latach, czyli w 2010 oraz w 2011 roku odnotowano większą liczbę kandydatów na jedno miejsce na politechnikach niż na uniwersytetach. Dotychczasowe dane dotyczące rekrutacji w 2012 roku wskazują, że trend ten się utrzymuje. To właśnie inżynierowie zajęli pierwsze miejsce wśród najbardziej deficytowych zawodów we wspomnianych badaniach dotyczących zapotrzebowania pracodawców – zarówno globalnie, jak i w kontekście polskiego rynku pracy. Wprawdzie także wśród osób kończących uczelnie techniczne można często spotkać się z opinią, że rozdźwięk między wiedzą i umiejętnościami nabytymi w ramach studiów a tymi, które są potrzebne do radzenia sobie z wyzwaniami, z jakimi mierzą się w rzeczywistości zawodowej, bywa duży. Na ich korzyść przemawia jednak fakt, że posiadane przez nich kwalifikacje, szczególnie jeśli są związane z nowymi technologiami, są bardziej poszukiwane na rynku pracy. Dodatkowo studia na uczelni technicznej cieszą się powszechnie opinią trudniejszych, w większym stopniu wymagających wyęžonej, systematycznej pracy. Można zatem wpisany do CV dyplom inżyniera rozpatrywać w kategorii metakomunikatu informującego pracodawcę o pracowitości, samodzielności i wytrwałości kandydata, czyli jednego z naj-

wyżej cenionych przez pracodawców cech (*Pomorski... 2011*). Jest to oczywiście postrzeżenie stereotypowe, które może być mniej lub bardziej prawdziwe (zob. Aronson, Wilson, Ekert 1997), a z pewnością pozostaje krzywdzące dla wielu osób, które ukończyły studia nietechniczne. Warto natomiast na poparcie tezy o sposobie postrzegania absolwentów uczelni technicznych przytoczyć jeden z wyników badania, których wybrane rezultaty są podstawą niniejszego artykułu i zostaną szczegółowo opisane w dalszej jego części, czyli badań dotyczących absolwentów Politechniki Gdańskiej. W odpowiedzi na pytanie dotyczące mocnych stron ukończonej przez siebie uczelni absolwenci najczęściej wymieniali jej pozycję w kraju (59,4% wskazań) oraz właśnie prestiż, jakim cieszy się wśród pracodawców (54,1% wskazań). Co istotne, rzadziej wskazywali natomiast na dobry program kształcenia (22,5% wskazań).

Można zastanawiać się, czy wspomniany wcześniej rosnący poziom popularności studiów technicznych wskazuje na coraz bardziej pragmatyczny stosunek młodych ludzi do studiowania w Polsce. Przemawiać za nim mogą wyniki innych badań. Z raportu *Młodzi 2011*, przygotowanego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów (2011), wynika, że w ciągu sześciu lat – od 2003 do 2009 roku – wśród osób rozpoczynających szkołę ponadgimnazjalną procent deklarujących, że zamierzają zakończyć edukację po studiach I stopnia, wzrósł o ponad jedną trzecią, tj. zwiększył się z 12,6% do 17,1%. Zanotowano przy tym wyraźny spadek odsetka osób planujących zdobycie tytułu magistra. Wciąż utrzymuje się on wprawdzie na wysokim poziomie, ale na przestrzeni wspomnianych sześciu lat spadł z 63,9% do 55,7%. Coraz bardziej zatem zdobycie wyższego wykształcenia, a nie jego stopień, zaczyna mieć znaczenie dla ludzi decydujących się na studia. Młodzi ludzie być może postrzegają zatem studia wyższe w kategoriach niezbędnego etapu, który wprawdzie nie gwarantuje zdobycia dobrej pracy, ale nie będąc warunkiem wystarczającym, często pozostaje warunkiem koniecznym w procesie aplikowania na stanowisko pracy.

Z raportu z przeprowadzonego przez Millward Brown badania *Barometr edukacyjny Bayer* (2012), którym objęto studentów dziennych niepublicznych oraz publicznych uczelni z 14 największych ośrodków akademickich w Polsce, wynika, że studenci kierunków ścisłych, przyrodniczych i technicznych nie kierują się jedynie zapotrzebowaniem rynku pracy czy chęcią przedłużenia okresu przed wejściem na rynek pracy (por. *Barometr... 2012*). Mówiąc o czynnikach decydujących o wyborze studiów, wskazywali oni zarówno na motywację pragmatyczną, jak i motywację bardziej związaną z pasją i zainteresowaniami. W kwestii pragmatyczności okazali się podobni do studentów kierunków biznesowo-ekonomicznych, a w kwestii kierowania się zainteresowaniami – do studentów kierunków społeczno-humanistycznych. Dla ponad 76,6% badanych studentów kierunków biznesowo-ekonomicznych oraz 71,7% studentów kierunków ścisłych, przyrodniczych i technicznych perspektywa wysokich zarobków była ważnym bądź bardzo ważnym czynnikiem przy wyborze studiów. W przypadku studentów kierunków humanistyczno-społecznych odsetek ten wyniósł zaledwie 43,4%. Podobne wyniki zanotowano w odpowiedziach na pytanie o znaczenie postrzeganych szans na znalezienie pracy po studiach. Prawie trzy czwarte studentów kierunków ścisłych, przyrodniczych i technicznych (72,4%) oraz ponad dwie trzecie studentów kierunków biznesowo-ekonomicznych (68,4%), a zaledwie 36,7% studentów kierunków społeczno-humanistycznych wskazało na ten czynnik. Z kolei zainteresowanie kierunkiem studiów jako czynnik decydujący o wyborze zaznaczyło 86,8%

studentów kierunków humanistyczno-społecznych wobec 77,9% studentów kierunków ścisłych, przyrodniczych i technicznych, i 64,9% studentów kierunków biznesowo-ekonomicznych. W tych samych badaniach studenci kierunków ścisłych, przyrodniczych i technicznych najrzadziej deklarowali, że mając ponowną możliwość wyboru, zdecydowałby się na inne studia, byli najbardziej zadowoleni ze zdobywanej na uczelni wiedzy i – co nie powinno dziwić w świetle do tej pory przedstawionych informacji – byli najbardziej optymistycznie nastawieni wobec swojej przyszłości na rynku pracy.

Przedstawiona krótka analiza pokazuje, że na dotkniętym spowolnieniem gospodarczym rynku pracy absolwenci uczelni kierunków technicznych znajdują się w dość dobrej sytuacji. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy i wzrost wykorzystania nowych technologii sprzyja popytowi na nich na rynku pracy. W dodatku, w kontekście wskazanych wcześniej badań prowadzonych w Polsce, wydają się oni najbardziej zadowoleni ze swoich studiów, które wybierają nie tylko z przyczyn pragmatycznych. W dalszej części artykułu zostaną przedstawione wyniki badania, które dostarczają bardziej szczegółowych informacji, jak na rynku pracy radzą sobie absolwenci najstarszej uczelni technicznej na Pomorzu, czyli Politechniki Gdańskiej (PG).

Metodologia badania absolwentów na rynku pracy

Założeniem zespołu badawczego było przebadanie wszystkich absolwentów Politechniki Gdańskiej z rocznika 2010, a więc nadanie badaniu wyczerpującego charakteru. Badaną populację stanowili wszyscy absolwenci studiów I i II stopnia PG, których nazwiska zostały umieszczone w bazie danych stworzonej na potrzeby niniejszego badania. Każda spośród tych osób (których nazwiska znalazły się w bazie danych) została zaproszona do wzięcia udziału w badaniu. Badanie ma charakter panelowy i zostanie powtórzone na tej samej populacji za 3 lata.

Przystępując do badania, badacze zdawali sobie sprawę z ograniczeń będących konsekwencją obowiązującego stanu prawnego w obszarze zbierania i przetwarzania danych osobowych. Zgodnie z zapisami *Ustawy o ochronie danych osobowych (Ustawa... 1997)* oraz wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Danych Osobowych uczelnie wyższe mogą monitorować losy absolwentów tylko i wyłącznie po uprzednim wyrażeniu przez nich indywidualnej zgody na gromadzenie, wykorzystanie i przetwarzanie danych osobowych. W związku z tym właściwe czynności badawcze poprzedzono prośbą skierowaną do każdego z absolwentów o wyrażenie takiej zgody.

Przy badaniu losów absolwentów uczelni wyższych stosuje się rozmaite metody oraz techniki pomiaru i pozyskiwania danych empirycznych. Wykorzystywane są m.in.: technika ankiety papierowej, ankiety elektronicznej, ankiety telefonicznej czy wywiadu bezpośredniego (*Ekspertyza... 2011; Ćwiakalska, Hojda, Ostrowska-Zakrzewska 2011; Fryca, red. 2009*). Dane prezentowane w poniższym tekście zostały pozyskane przy wykorzystaniu ankiety dystrybuowanej w formie elektronicznej. W sytuacji upowszechnienia Internetu i możliwości, jakie oferuje to źródło informacji i kanał komunikacji, ankiety rozpowszechniane za jego pośrednictwem stają się coraz bardziej powszechną metodą pozyskiwania danych empirycznych, wykorzystywaną m.in. właśnie do badań nad losami absolwentów uczelni wyższych zarówno w Polsce, jak i za granicą (*Ekspertyza... 2011*). Za prowadze-

niem czynności badawczych drogą elektroniczną przemawia wiele argumentów. Wśród czynników zobiektywizowanych warto wymienić przede wszystkim następujące ich zalety:

- szybkość pozyskiwania danych (oszczędność czasu);
- ułatwiona analiza materiału empirycznego (dane od razu są dostępne w formie elektronicznej, co znacznie przyspiesza proces ich dalszej analizy);
- ułatwiony dostęp do respondentów (kontakt za pomocą poczty elektronicznej niejednokrotnie jest jedyną formą skutecznej komunikacji z absolwentami, a zwłaszcza z osobami zamieszkującymi poza Trójmiastem, obszarem województwa pomorskiego czy za granicą);
- czynniki ekonomiczne (ankieta dystrybuowana za pomocą nośnika elektronicznego charakteryzuje się najniższymi kosztami dotarcia do respondentów).

Nie można pominąć również czynników subiektywnych, trudniejszych do uchwycenia, jednakże mogących wywierać znaczący wpływ na odpowiedzi ankietowanych osób, a przez to wypaczać wyniki badania. Czynniki te zostają jednak usunięte w przypadku ankietowania w formie elektronicznej, co stanowi kolejny argument przemawiający na rzecz stosowania tejże techniki. Ankieta elektroniczna pozwala na wyeliminowanie takich niepożądanych zjawisk w toku badania, jak:

- presja czasu, jakiej może być poddany respondent, co zdarza się podczas wypełniania ankiety w obecności ankietera lub podczas przeprowadzania wywiadu kwestionariuszowego (w sytuacji, gdy osoba uczestnicząca w badaniu zmuszona jest udzielać odpowiedzi od razu, „na gorąco”);
- wpływ ankietera występujący podczas tradycyjnych wywiadów kwestionariuszowych o charakterze bezpośrednim (wynikający m.in. z obserwowalnych cech badacza, jak płeć i wiek, cech psychologicznych i osobowościowych czy też konkretnych zachowań i umiejętności ankieterskich, które mogą okazać się nieobojętne dla osoby badanej i wywierać wpływ na jej odpowiedzi) (zob. Sztabiński 1997).

W związku z powyższym w badaniu, którego wyniki oraz wnioski prezentowane są poniżej, wykorzystano technikę CAWI (Computer Assisted Web Interview). Respondenci wchodzący w skład badanej populacji otrzymywali na swoje adresy e-mailowe listy elektroniczne zawierające informacje o problematyce przeprowadzanego badania oraz spersonalizowany link do ankiety umieszczonej na stronie WWW Politechniki Gdańskiej. W trosce o obiektywizm w toku badania oraz rzetelność pozyskiwanych danych, każda z badanych osób indywidualnie logowała się na stronie tejże uczelni i dopiero wówczas uzyskiwała możliwość wypełnienia ankiety. Czynności tej respondent nie mógł powtórzyć. W formularzu ankiety znajdowały się przede wszystkim pytania jednokrotnego wyboru (z dysjunktywną kafeterią odpowiedzi) oraz pytania wielokrotnego wyboru (z kafeterią koniunktywną). Zastosowano również skalę Likerta, technikę skalowania natężenia postaw opartą na skali interwałowej (zob. Frankfort-Nachmias, Nachmias 2001). Wypełnienie formularza ankiety, w przypadku pytań zamkniętych, polegało na zaznaczeniu przez respondenta odpowiedniego *check box-a*, odpowiadającego konkretnej odpowiedzi na konkretne pytanie kwestionariuszowe. W przypadku pytań otwartych respondent miał możliwość wpisywania swoich wypowiedzi w odpowiednim polu tekstowym. Zgodnie z procedurą badania, po kilku tygodniach od wysłania pierwszej wiadomości elektronicznej do osób, które dotychczas nie wypełniły ankiety, wysłano kolejną wiadomość, zawierającą ponowną prośbę o jej wypełnienie. Na podstawie danych z wypełnionych ankiet stworzono bazę

danych, która została wykorzystana do przeprowadzenia analizy i interpretacji zebranego materiału empirycznego. Dokonano jej przede wszystkim w formie ilościowej (analizy statystyczne przeprowadzono dzięki oprogramowaniu dedykowanemu do przygotowywania i wykonywania komputerowych analiz danych w naukach społecznych). W przypadku kilku pytań otwartych przeprowadzono także analizę i interpretację odpowiedzi badanych osób w wymiarze jakościowym. Łącznie ankiety wypełniło 342 respondentów, co przełożyło się na stopę zwrotu na poziomie 35%, którą należy uznać za dość wysoką.

Absolwent Politechniki Gdańskiej a rynek pracy – charakterystyka

Na podstawie przeprowadzonego badania i dokonanych dzięki niemu analiz można wysnuć podstawowy wniosek, że absolwent¹ Politechniki Gdańskiej bardzo dobrze radzi sobie na rynku pracy. Podczas badania ponad 90%² respondentów pracowało. Ważne jest również, że ponad 80% badanych znalazło pracę w bardzo krótkim czasie po ukończeniu studiów lub pracowało jeszcze podczas ich trwania. Zdecydowana większość z nich (niepełna 80%) otrzymała umowę o pracę. Większość była zatrudniona w firmach dużych, ponad 250-osobowych. Należy również dodać, że do wyboru konkretnego pracodawcy motywowała respondentów przede wszystkim możliwość rozwoju zawodowego (prawie 60% wyborów). Ważna była także zgodność pracy z uzyskanym wykształceniem oraz wykonywanie interesującej pracy. Istotna okazała się jeszcze lokalizacja miejsca pracy, prestiż firmy oraz dobra atmosfera pracy. Respondenci zostali zatrudnieni głównie w sektorze prywatnym (prawie 80%), w wielu różnych działach gospodarki (np. w przemyśle, łączności, handlu, bankowości i ubezpieczeniach, oświacie i wychowaniu), ale także w administracji państwowej. Prawie 70% absolwentów PG znalazło pracę w Trójmieście, czyli pozostało na lokalnym rynku pracy. Na terenie województwa pomorskiego, ale poza Trójmiastem, pracowało dodatkowo 13% badanych.

Ponad 60% badanych było „zdecydowanie” i „raczej” zadowolonych z wysokości otrzymywanego wynagrodzenia. „Zdecydowanie” i „raczej” niezadowoleni to jedna trzecia respondentów. Zarobki netto większości absolwentów PG kształtowały się następująco: nieco ponad 30% badanych przyznała się do kwot w przedziale 1501–2500 złotych, a ponad 23% badanych do kwot między 2501 a 3500 złotych. Należy też zauważyć, że chociaż przedziały skrajne (powyżej i poniżej podanych) należały do mniejszości, to w sumie ponad 20% absolwentów zarabiała powyżej 3501 złotych miesięcznie.

Absolwenci poszukiwali pracy głównie w roku 2010 i 2011. Główny Urząd Statystyczny (GUS)³ na swojej stronie internetowej podał, iż w regionie północnym, którego częścią jest województwo pomorskie, stopa bezrobocia rejestrowanego w 2010 roku wyniosła 15,9%. Natomiast stopa bezrobocia w całym kraju wyniosła 12,4% w 2010 roku, a w 2011 roku niemal tyle samo – 12,3%. Warto wobec tego podkreślić, że więcej niż 90% absolwentów PG pracowało, przy czym ponad 81% przyznało, że wykonywana praca zawodo-

¹ Dotyczy absolwentów rocznika 2010, którzy uczestniczyli w badaniu.

² Wszystkie dane liczbowe z badania są szczegółowo opisane w: Bykowski, Szeluga-Romańska, Tomczak, Ziemiański 2012.

³ Dane GUS zostały pobrane ze strony: www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/sy_yearbook_of_the_regions_2011.pdf, s.31 [dostęp 28.08.2012] oraz www.stat.gov.pl/gus/5840_677_PLK_HTML.htm [dostęp 28.08.2012].

wa sprawa im satysfakcję. O ich zadowoleniu decydowało m.in.: posiadanie pracy, która była jednocześnie ich pasją, którą potrafili dobrze wykonywać, która była zgodna z ich wykształceniem i z wiedzą wyniesioną ze studiów, która dawała możliwości rozwoju przez uczenie się nowych zadań i uczestnictwo w interesujących projektach, w której mieli pewną samodzielność decyzji.

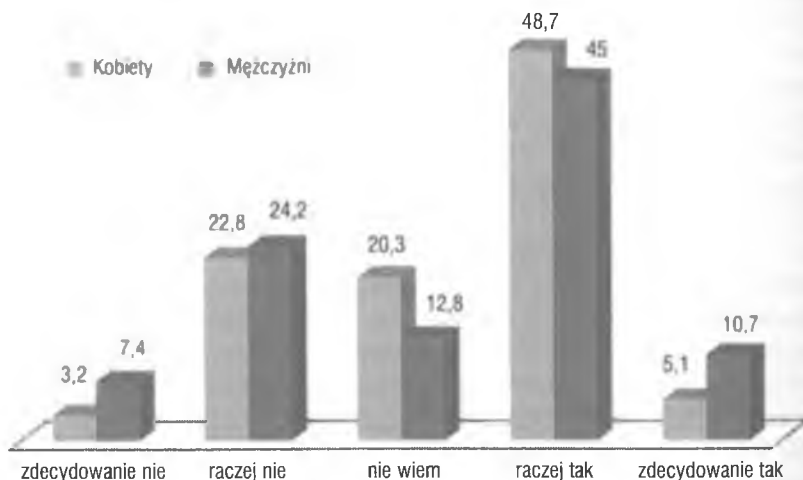
Rola Politechniki Gdańskiej w przygotowaniu do pracy zawodowej

Należy podkreślić, że absolwenci większości wydziałów znaleźli pracę zgodną z uzyskanym wykształceniem (prawie 80%). Niemal 55% respondentów oceniło, że studia ukończone na macierzystym wydziale „zdecydowanie” i „raczej” dobrze przygotowały ich do pracy zawodowej. Rysunek 1 zawiera szczegółowe dane odzwierciedlające odpowiedzi badanych (z podziałem na płeć).

Rysunek 1

Przygotowanie do pracy zawodowej przez uczelnię – wyniki w procentach według płci

Czy studia przygotowały do pracy zawodowej – wyniki w procentach

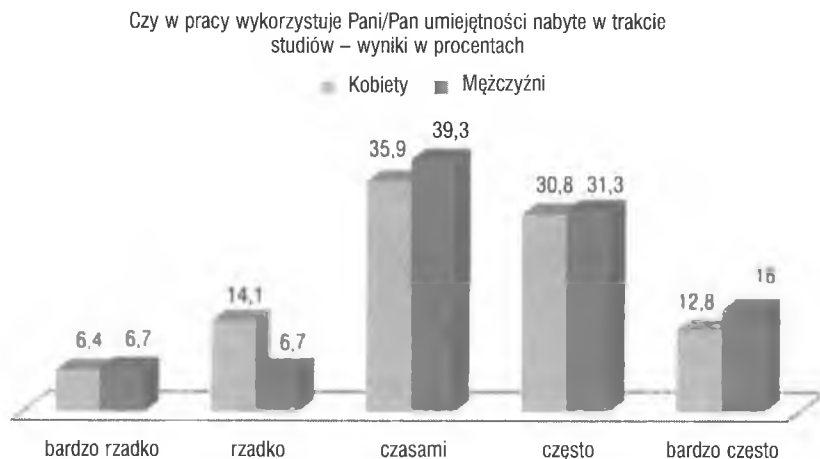
Źródło: Bykowski, Szeluga-Romańska, Tomczak, Ziemiański 2012, s. 27.

Jednym z oczekiwań studentów (późniejszych absolwentów) wobec uczelni było wyposażenie ich w takie umiejętności, które umożliwiałyby znalezienie ciekawej, rozwijającej pracy, zgodnej z wykształceniem. Jakie to umiejętności? Według badanych to m.in.: umiejętność analitycznego myślenia, właściwego zdefiniowania problemu i znalezienia sposobu jego rozwiązania, umiejętność poszukiwania niezbędnych informacji, nabycie szerokiej wiedzy teoretycznej, pewnych podstaw, które wraz z pozyskiwanym doświadczeniem umożliwiają dobre wykonywanie obowiązków pracowniczych. Sposób myślenia niektórych absolwentów bardzo dobrze ilustruje cytat: „Dostałem wędkę, a nie rybę. Radzę sobie w pracy, bo wiem, jak szukać informacji, gdzie się po nie zwrócić i jak je wykorzystać”

(Bykowski, Szeluga-Romańska, Tomczak, Ziemiański 2012, s. 26). Choć nie wszyscy absolwenci Politechniki Gdańskiej wykorzystują w pracy umiejętności nabyte w czasie studiów, to jednak wydaje się, że ich oczekiwanie zostało spełnione, do czego przynajmniej czasami przynajmniej aż 83% badanych. Rysunek 2 pozwala dokładniej przyjrzeć się stosunkowi respondentów (z podziałem na płeć) do tej kwestii.

Rysunek 2

Wykorzystywanie w pracy zawodowej umiejętności zdobytych podczas studiów – wyniki w procentach według płci

Źródło: Bykowski, Szeluga-Romańska, Tomczak, Ziemiański 2012, s. 28.

Trzeba dodać, że absolwenci mają świadomość, iż ukończenie nawet prestiżowej szkoły wyższej nie gwarantuje znalezienia satysfakcjonującej pracy. Dlatego też sami starali się dbać o swoją karierę zawodową, o rozwijanie swoich kompetencji, często z pomocą uczelni, np. jednocześnie studiując i pracując. W ten sposób zdobywali nie tylko podstawy teoretyczne, ale też własne, cenne doświadczenia. Temu celowi służył również ich udział w wymianach międzynarodowych, m.in. w ramach programu Erasmus, działalność w różnych organizacjach studenckich, uczestnictwo w wielu szkoleniach, spotkaniach z ludźmi biznesu, wykładach dodatkowych. Można zauważyć, że rola Politechniki Gdańskiej nie sprowadza się jedynie do nadania dyplomu, ale jest przede wszystkim miejscem spotkań różnych ludzi i środowisk, którym towarzyszy wymiana doświadczeń i poszerzanie horyzontów studiujących.

Podczas badania zapytano respondentów także o zadowolenie z ukończenia Politechniki Gdańskiej i wybranego przez nich wydziału. Aż 92% było „zdecydowanie” i „raczej” zadowolonych z pozyskania dyplomu PG, a 84% – z ukończenia danego wydziału. Gdyby istniała taka możliwość, to Politechnikę Gdańską ponownie wybrałoby 86% absolwentów, a swój wydział – ponad 65%. Blisko połowa badanych, którzy mają w planach dokończenie studiów, deklaruje chęć podnoszenia swych kwalifikacji na PG. Jeżeli spośród tak ogromnej liczby uczelni publicznych i prywatnych w Polsce i za granicą absolwenci chcą ponownie

wybrać PG, to jest to zapewne dowód uznania i pewien nie do końca mierzalny sukces uczelni.

Zakończenie

Niniejszy artykuł podejmuje niezwykle ważną problematykę sytuacji absolwentów wyższej uczelni technicznej na rynku pracy – na podstawie badania przeprowadzonego na PG. Prowadzona analiza ilościowa absolwentów tej największej uczelni technicznej w północnej Polsce obrazuje zróżnicowane postawy i zachowania charakterystyczne dla tej populacji. Obraz, jaki się wyłania, jest zapewne wypadkową okresu zmiany, w jakim znajduje się społeczeństwo w Polsce. Zmiany, o jakiej mówi się niezwykle dużo w ostatnim czasie, a która dotyka także obszaru edukacji.

Jak zauważa Piotr Sztompka, zjawisko należy rozpatrywać na wszystkich płaszczyznach współczesnego życia, również w odniesieniu do rynku pracy dla absolwentów wszystkich typów szkół (por. Sztompka 2005). Jednym z przejawów zmiany może być pokolenie Y, kategoria wiekowa od 20 do 30 lat, niezwykle mobilna, bez poczucia zakorzenienia, z wieloma aspiracjami, szczególnie o charakterze materialnym. Generacja ta jest aktualnie uczestnikiem rynku pracy także w Polsce, na co wyraźnie wskazuje wielu badaczy, m.in. Zygmunt Bauman (por. Bauman 2010).

Niektóre zmienne pokolenia Y potwierdza badanie prowadzone wśród absolwentów PG. Ukazuje bowiem wieloaspektowy obraz absolwentów PG – osób zadowolonych i nastawionych optymistycznie wobec otaczającej rzeczywistości, zdecydowanych zadowolonych z wyboru swojej Alma Mater, pozytywnie oceniających lata studiów, doceniających możliwości, jakie stworzyła im PG, mobilnych.

Głównym jednak elementem badania jest ich sytuacja na rynku pracy. Respondenci wskazują wiele korzystnych czynników, które miały wpływ na ich sytuację na rynku pracy:

- możliwość znalezienia po studiach pracy w wyuczonym zawodzie;
- renoma oraz prestiż uczelni i wydziału, a także ich rozpoznawalność przez pracodawców;
- wiedza i umiejętności zdobyte w czasie studiowania, które stanowią gruntowne podstawy do pracy w wyuczonym zawodzie i do dalszego rozwoju;
- zdobywanie przydatnej wiedzy z różnych, często bardzo odmiennych od siebie dziedzin, dobrze skonstruowany program i ścisłe zasady studiowania;
- wykwalifikowana kadra;
- przyjemna atmosfera studiowania;
- możliwość wyjazdów zagranicznych;
- nauka kreatywnego myślenia;
- samodzielność.

Przeprowadzone badanie pokazuje, iż sytuacja absolwentów PG na rynku pracy jest dobra. Większość badanych wskazuje, iż studia na PG odpowiednio przygotowały ich do pracy zawodowej, zdecydowana większość aktualnie pracuje i nie miała trudności ze znalezieniem pracy. Korzysta też, co niezwykle ważne, z wiedzy i umiejętności nabytych w trakcie studiów.

W zakończeniu artykułu należy zaznaczyć, iż mamy tu do czynienia z grupą ludzi (absolwenci PG) aktywnych i mobilnych, z poczuciem wartości, radzących sobie zawodowo, którzy czas swojego studiowania wspominają z zadowoleniem. Taką orientację (nastawienie) można nazwać prorozwojową, nastawioną na sukces, zintegrowaną wewnętrznie.

Grupa ta tworzy niezwykle ważny potencjał do wykorzystania nie tylko w ramach lokalnych i ponadlokalnych struktur społeczno-gospodarczych, lecz także uczelnianych. Aktywny zawodowo absolwent PG może być odbierany nie tylko jako powód do satysfakcji dla Politechniki Gdańskiej, lecz także jako źródło do kreowania pewnych możliwości. Jedną z nich jest stworzenie kapitału społecznego, który będzie kołem zamachowym wielu inicjatyw oraz działań wokół- i wewnątrzuczelnianych. Z takimi sytuacjami mamy do czynienia na każdej prawie uczelni, w wielu krajach na całym świecie.

Pojęcie kapitału społecznego w kontekście szybkich zmian społeczno-cywilizacyjnych oraz ekonomicznych jest dla każdej organizacji fundamentalne, również dla tego typu organizacji, jaką jest uczelnia wyższa. Oznacza to, iż ludzie z nią związani, a więc także jej absolwenci, potrafią nawiązywać ze sobą różnorodne relacje oraz współdziałać dla dobra swojej byłej uczelni. Istotne jest, by podejmowane działania zbliżały dawnych studentów z uczelnią. I nie tylko na polu przedsiębiorczości, innowacyjności czy nowych technologii, lecz także w działaniach społecznych, a nawet towarzyskich. Kapitał społeczny to tworzenie wspólnoty jako połączenie uczestnictwa w tzw. sieci, kreowanie zaufania, norm i wzajemności; w ten sposób powstają zasoby (ludzkie), tak ważne do wykorzystania przez uczelnię. To poczucie więzi między uczestnikami danej zbiorowości. Zadanie zatem trudne, zwłaszcza w sytuacji szybkich przeobrażeń społecznych czasu ponowoczesności, w której tradycyjne więzi również ulegają zmianom (por. Giza-Poleszczuk, Marody 2008).

Główny wniosek, jaki przyświeca autorom artykułu, jest taki, iż absolwentów PG można skategoryzować jako kategorię proaktywną. Dominuje tu orientacja pragmatyczna – nastawienie praktyczne do rzeczywistości i realiów rynku pracy, konkretyzacja planów zawodowych oraz dalszego kształcenia, a także dość jednoznaczne aspiracje życiowe. Dlatego, jak zaznaczono wcześniej, warto wykorzystać te zasoby do tworzenia kapitału społecznego, który będzie cementował związek uczelnia – absolwenci.

Literatura

Aronson E., Wilson T.D., Ekert R.M. 1997

Psychologia społeczna. Serce i umysł, tłum. zbiorowe, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań.

Barometr... 2012

Barometr edukacyjny, Millward Brown SMG/KRC 2012, na zlecenie Bayer sp. z o.o. (www.bayer.com.pl/content/42/press_room/146 [dostęp 26.08.2012]).

Bauman Z. 2010

Żyjąc w czasie pożyczonym, Wydawnictwo Literackie, Warszawa.

Bykowski P., Szeluga-Romańska M., Tomczak M., Ziemiański P. 2012

Raport. Badanie losów zawodowych absolwentów Politechniki Gdańskiej rocznik 2010, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk.

Ćwiąkalska M., Hojda P., Ostrowska-Zakrzewska M. 2011

Projekt badawczy Losy zawodowe absolwentów szkół wyższych – najważniejsze kwestie i doświadczenia metodologiczne (http://www.predictivesolutions.pl/EKSPRESS/Analiza_danych_w_dzialaniu/Artykuly_Publikacje/BLAUP_Projekt_badawczy_Losy_zawodowe_ab_solwentow_szkol_wyzszych_Artykul_BK_UJ.pdf [dostęp 27.08.2012]).

Ekspertyza... 2011

Ekspertyza: monitorowanie losów zawodowych absolwentów szkół wyższych – rozwiązania stosowane w wybranych krajach europejskich (www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/Finansowanie/fundusze_europejskie/PO_KL/KRK/Ekspertyzy/20110222_EKSPERTYZA_Sedlak_Sedlak.pdf [dostęp 27.08.2012]).

Eurostat 2012

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=te_ilm021&plugin=1, Eurostat [dostęp 26.08.2012].

Frankfort-Nachmias Ch., Nachmias D. 2001

Metody badawcze w naukach społecznych, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań.

Fryca J. (red.) 2009

Równi na rynku pracy? Analiza sytuacji absolwentów i osób w wieku 50+ w województwie pomorskim, Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku, Gdańsk.

Giza-Poleszczuk A., Marody M. 2008

Przemiany więzi społecznych, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.

Młodzi... 2011

Młodzi 2011, raport Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, 29 sierpnia 2011 roku (www.premier.gov.pl/centrum_prasowe/wydarzenia/raport_quot_mlodzi_2011_quot_,7530/ [dostęp 26.08.2012]).

Niedobór... 2012

Niedobór talentów 2012. Wyniki badania, Manpower Group 2012 (https://candidate.manpower.com/wps/wcm/connect/8b5ddd004bc170fbb7abbf1abeefe959/Niedobor_talentow_2012_pl.pdf?MOD=AJPERES [dostęp 26.08.2012]).

Pomorski... 2011

Pomorski Barometr Zawodowy, projekt badawczy, Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku (www.wup.gdansk.pl/g2/2012_04/63d6762efac8caec08117fb2c02a8fb5.pdf [dostęp 26.08.2012]).

Program... 2012

Program Młodzi na Rynku Pracy, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5543,5779,program-mlodzi-na-ryнку-pracy.html [dostęp 26.08.2012]).

Rada Unii Europejskiej, komunikat prasowy. Edukacja, młodzież, kultura i sport 2011 www.consilium.europa.eu/uedocs/NewsWord/PL/educ/126575.doc [dostęp 26.08.2012].

Rocznik... 2011

www.stat.gov.pl/gus/5840_677_PLK_HTML.htm [dostęp 28.08.2012].

Rocznik statystyczny województw 2011

www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/sy_yearbook_of_the_regions_2011.pdf [dostęp 28.08.2012].

Sztabiński P.B. 1997

Ankieterzy i ich respondenci. Od kogo zależą wyniki badań ankietowych, Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa.

Sztompka P. 2005

Socjologia zmian społecznych, Wydawnictwo Znak, Kraków.

Ustawa... 1997

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych, „Dziennik Ustaw” Nr 133, poz. 883, z późn. zm.